

Anna Siciak, *Jeleń Gustaw Adolf Stanisław (1849–1899)* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, t. 2, pod red. Lucjana Faca, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2011 s. 30-32

Jeleń Gustaw Adolf Stanisław. 5 IX 1849 r. Przemysł – 27 XI 1899 r. Przemysł. Księgarz, wydawca w Przemysłu. Urodził się w rodzinie księgarza Pawła Jelenia i Marii Teresy z d. Maresch.

Nauki początkowe odebrał w Głównej Szkole Obwodowej w Przemysłu w latach 1857–1860, następnie uczył się w c.k. Gimnazjum w Przemysłu. Poprzestał na pięciu klasach gimnazjum, odbywając edukację w latach 1860–1865. Od 1869 r. uczestniczył aktywnie w działalności Towarzystwa Muzycznego, gdzie był aktorem tamtejszego koła teatralnego. W październiku tr. debiutował w komedii M. Bałuckiego *Polowanie na męża*, gdzie zagrał rolę lokaja. W listopadzie tr. podczas przedstawienia *Gałązka Heliotropu* wcielił się w postać Pana Beockiego (grywał także w kolejnych sztukach wystawianych w mieście przez następnych kilka lat). Dziesięć lat później pełnił funkcję sekretarza przemyskiego Towarzystwa Muzycznego. W 1881 r. był w nim wydziałowym. Uczestniczył w tym czasie także w zakładaniu Towarzystwa Dramatycznego, towarzysząc głównemu jego inicjatorowi Leopoldowi Hauserowi i pomagając mu przy układaniu statutu. Wraz z Karolem Szukiewiczem i Karolem Baeckerem byli organizatorami przedstawienia, z którego dochód przeznaczono na pozyskanie funduszy potrzebnych do zawiązania przemyskiego towarzystwa dramatycznego, którego był także długoletnim czynnym członkiem.

Udzielał się również w stowarzyszeniach upowszechniających czytelnictwo i oświatę. W 1895 r. został powołany na członka „Czytelni Przemyskiej” oraz wybrany do komisji rewizyjnej Koła Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej. Był ponadto członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia Rękodzielników „Gwiazda”. Należał do organizacji zawodowej, mianowicie do Stowarzyszenia Księgarzy Austriackich. W 1881 r. stał się formalnie współwłaścicielem firmy, od 15 V 1887 r. kierował nią jednoosobowo. Od 1 XII 1892 r. przyjął do spółki Ludwika Langa i firma od tego czasu funkcjonowała pod nazwą „Jeleń i Lang. Księgarnia, skład nut i przyborów do pisania”. Księgarnia pod zarządem Gustawa Jelenia wydała własnym nakładem w 1893 r. 7 tomików utworów poetyckich Kornela Ujejskiego, z okazji 70. urodzin autora. W przygotowaniu tej edycji uczestniczył także sam autor. Księgarnia wydawała także nuty z muzyką lokalnych twórców, m.in. *Dziewczę znad Wiaru. Dumka i kołomyjki*, autorstwa ks. Maksyma P. Kopki. Spółka z Ludwikiem Langiem przetrwała do sierpnia 1894 r. Po ustąpieniu Langa Jeleń przyjął do spółki Andrzeja Juszyńskiego. Firma zmieniła wówczas nazwę na „Jeleń i Juszyński. Księgarnia, skład nut i przyborów do pisania” i działała pod tym szyldem do listopada 1898 r., kiedy to sprzedał księgarnię współnikowi. Jeleń i Juszyński wydali własnym nakładem m. in. *Kuchnię polską* (wyd. 15, Przemyśl 1895).

Gustaw Jeleń rodziny nigdy nie założył. Zmarł w wieku 50 lat na zapalenie płuc 27 XI 1899 r. w Przemyśle i tam został pochowany na cmentarzu głównym przy ul. J. Słowackiego.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Przemyślu, Główna Szkoła Obwodowa w Przemyślu, sygn. 43, k. 534; ibidem, I Państwowe Liceum i Gimnazjum w Przemyślu, sygn. 14, 17, 25; ibidem, Polskie Towarzystwo Dramatyczne im. A. Fredry w Przemyślu, sygn. 4, 8, 9; ibidem, Sąd Okręgowy w Przemyślu, sygn. 3, s. 8; ibidem, Teki Hausera, sygn. 23, s. 3 i n.; AP w Krakowie, Parafie ewangelickie. Zb. szczątków zespołów parafii w Jarosławiu, sygn. PEJar 1, k. 1043; *Skorowidz przemysłowo-handlowy Królestwa Galicji*, wyd. 2, Lwów 1912, szp. 199; *Skorowidz przemysłowego mieszczaństwa*, Przemyśl 1916, s. 34; *Sprawozdanie przemysłowego Towarzystwa Muzycznego za rok 1879/80*, Przemyśl 1880, s. 10; *Sprawozdanie Stowarzyszenia Rękodzielników „Gwiazda” w Przemyślu za rok 1896*, Przemyśl 1897, s. 11; „Echo Przemyskie” 1899, nr 96, s. 3; „Kuryer Przemyski” 1895, nr 19, ibidem, nr 50, s. 3; „Przegląd Prawa i Administracji” R. 6 (1881), z. 20, ogłoszenie L. 98; „Przemyslanin” 1881, nr 9, s. 70; „Przewodnik Bibliograficzny” 1885, z. 9, s. 188, ibidem, 1887, z. 7, s. 14, ibidem, 1893, z. 1, s. 18, ibidem, 1894, z. 9, s. 176, ibidem, 1898, z. 12, s. 198, ibidem, 1899, z. 12, s. 214; „Gazeta Przemyska” 1893, nr 70, s. 3, ibidem, nr 74, s. 1; „Kuryer Przemyski” 1895, nr 19, s. 3, ibidem, nr 50, s. 3.

Opracowania: Z. Felczyński, *Fredreum i inne teatra przemyskie*, Kraków 1966; F. Persowski, *Jeleń 1. Jan, 2. Paweł, 3. Gustaw* [w:] *Słownik pracowników książki polskiej*, Warszawa-Lódź 1972, s. 373 podaje przybliżoną datę ur. ok. 1850; A. Siciak, *Druki przemyskie 1754–1939*, Przemyśl 2002; eadem, *Jeleń Gustaw* [w:] *Słownik biograficzny działaczy oświaty, kultury i nauki województwa podkarpackiego*, Rzeszów 2011 [w druku]; eadem, *Jan, Paweł i Gustaw Jeleniowie jako prekursorzy przemysłowego księgarstwa (1846–1898)*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny” T. 21: 2010 [w druku]; J. Starnawski, *Dwie glosy dotyczące Kornela Ujejskiego*, „Rocznik Przemyski” 1997, t. 33, z. 1 *Literatura i Język*, s. 46–47.